

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

Με μολύβι

φάμπερ

νούμερο

δύο

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΚΕΑΣ, ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ Κολιάτσου. Στις 15 του Δεκέμβρη.

Από τους γνωστούς μου, την ίδια ημερομηνία, με διαφορετική χρονολογία, έχουν γεννηθεί ο Ζορζ Σεμπρούν και ο Νίκος Κούνδουρος. Εγώ πέφτω κάπου ανάμεσα στους δύο. Τον Σεμπρούν που μ' αρέσει πολύ σαν συγγραφέας τον γνώρισα στο Παρίσι στο σπίτι της Μελίνας την εποχή της Χούντας. Δεν ξέρω πώς ήρθε η κουβέντα και ανακαλύψαμε πως γεννηθήκαμε την ίδια μέρα.

– Ωραία, μου λέει, να φύγουμε και μαζί για να 'χουμε καλή παρέα.

Γελάσαμε. Ήμασταν αρκετά νέοι κι οι δυο μας. Εκείνος έφυγε πριν από λίγο καιρό, δεν με πήρε μαζί του· ήταν πολύ ευγενική ψυχή.

Με τον Νίκο γνωριζόμαστε από τα πολύ νεανικά μας χρόνια. Κι όσο ζούσε η πρώην σύντροφός του, η Μπριτ, γιορτάζαμε τα γενέθλιά μας αρκετές χρονιές

στο σπίτι της. Ερχόντανε ο γιος τους, ο γιος μου, που είχε δουλέψει μαζί με τον Νίκο και του είχε εκείνος ξέχωρη αγάπη, και φίλοι που ταίριαζαν σε ηλικία πιο πολύ με τα παιδιά μας παρά με μας. Ο Νίκος στις ομορφιές του έκλεβε την παράσταση. Η Μπριτ μαγείρευε γουρουνόπουλο αλλά σουηδικά κι οι συζητήσεις για τέχνη και πολιτική έδιναν κι έπαιρναν. Από τότε που έφυγε η Μπριτ, δεν ξαναγιορτάσαμε μαζί. Κρίμα. Ήτανε πολύ ωραία.

Μπορούσα να είχα γεννηθεί στη Σάμο, όπως η αδελφή μου η Λενούλα. Η μαμά καταγόταν από τη Σάμο και τον μπαμπά τον είχαν μεταθέσει από την Αθήνα, όπου δούλευε υπάλληλος στην Τράπεζα Αθηνών, στο Βαθύ.

Η Λενούλα ήταν σχεδόν δύο χρονών όταν η μαμά περίμενε εμένα. Ο μπαμπάς πήρε ξανά μετάθεση για την Αθήνα. Έτσι την άφησαν εκείνη εκεί, ώσπου να γεννηθώ εγώ, με τον παππού και τη μεγάλη αδελφή της μαμάς. Φαντάζομαι ότι η Λενούλα θα πέρασε εκεί ζωή χαρισάμενη και δεν θα είχε καμιά όρεξη να έρθει στην Αθήνα για να βρει μες στο σπίτι ένα ξένο πλάσμα που δεν έμοιαζε καθόλου με παιδί, αφού ζύγιζε μόλις δύο κιλά, τριακόσια γραμμάρια και δεν είχε ούτε μια τρίχα στο κεφάλι. Αντίθετα, φωτογραφίες της μωρό τη δείχνουν πολύ όμορφη, παχουλή, με πολλά

Εγώ, ενός έτους, με τον νονό μου τον θείο Πλάτωνα

μαλλιά. Λένε όλοι πως όταν ήρθε στην Αθήνα, μόλις είχα γεννηθεί, παρόλο που δεν ήτανε ακόμη ούτε δύο χρονών, περπατούσε και μιλούσε και γενικά ήτανε πολύ έξυπνη.

Τη ζωή μας στην οδό Κέας δεν μπορεί να τη θυμάμαι γιατί φύγαμε αποκεί όταν εγώ ήμουνα δύο χρονών. Η αδελφή μου που έχει ως τα τώρα μνήμη ελέφαντα μου περιγράφει με λεπτομέρειες το σπίτι μας. Θυμάται πως δεν μπορούσε να με υποφέρει, όχι γιατί έκλαιγα, μα γιατί μέσα στο δωμά-

Ενός έτους, φωτογραφία Nelly's

τιό της μπήκε μια κούνια μ' ένα ξένο πλάσμα. Θυμάται ακόμα πως όταν με κάθιζαν σ' ένα ψηλό καρεκλάκι και ήμουν α ξυπόλυτη, ερχόταν και μου δάγκωνε το μεγάλο δάχτυλο του ποδιού, εγώ τσίριζα κι όταν έμπαινε η μαμά και τη ρώταγε τι έχω, εκείνη απαντούσε πως ήμουν απλούστατα κλαψιάρικο μωρό. Η μαμά όμως την παραφύλαξε, είδε τι έκανε, της έβγαλε τότε το παπούτσι, της δάγκωσε δυνατά το μεγάλο δάχτυλο κι από τότε η αδελφή μου έκοψε τη συνήθεια γιατί... μπορούσε να της έχει μείνει ως τώρα.

Εκείνο το καλοκαίρι –μόλις είχα κλείσει τα δυόμισι και η Λενούλα ήταν τεσσάρων– ήρθε ο παππούς να μας πάρει να πάμε στη Σάμο. Δεν ξέραμε γιατί δεν πήγαμε με τη μαμά και τον μπαμπά κι ούτε φανταζόμασταν πως δεν θα ξαναγυρίζαμε κοντά τους παρά μόνο όταν θα πηγαίναμε σχολείο.

Στο σπιτικό μας φαίνεται είχε γίνει μεγάλη αναστάτωση. Η μαμά κόλλησε ιλαρά από μένα που εξελίχτηκε σε φυματίωση. Τότε η φυματίωση θεραπευόταν με καλή τροφή, καθαρό αέρα κι ένα φάρμακο που το έλεγαν ριμιφόν. Κάπου το πήρε τ' αυτί μας και νομίσαμε πως είναι καμιά ξένη πόλη κι όταν μας ρωτούσαν τα παιδιά στο Μαλαγάρι, στη Σάμο, πού είναι η μαμά μας, η Λενούλα απαντούσε ξιπασμένα: «Στο Ριμιφόν».

Για μας δεν υπήρχε πρόβλημα, θα μέναμε στο νησί

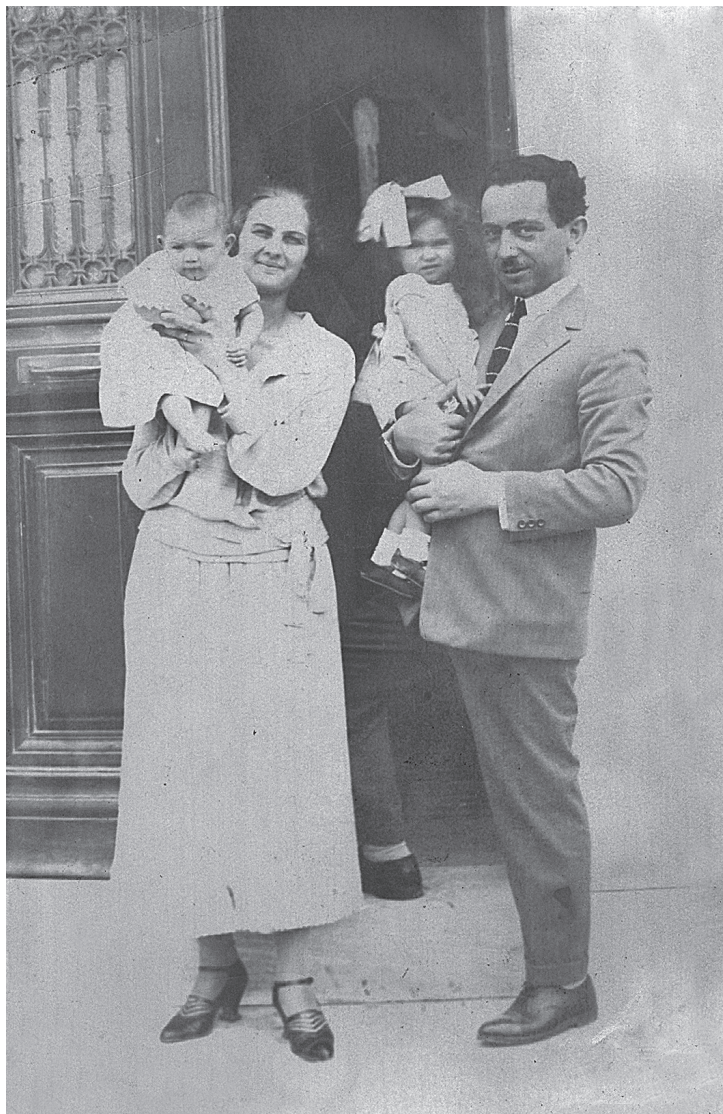
ώσπου η μαμά να γίνει καλά. Το σπίτι φαίνεται στην οδό Κέας το διέλυσαν, η μαμά πήγε σε σανατόριο στην Πάρνηθα κι ο μπαμπάς στο ξενοδοχείο Ερμής. Έτσι δεν έμεινε τίποτα από την οδό Κέας, μόνο η Λενούλα –δεν ξέρω γιατί– όταν ήθελε να περηφανευτεί για κάτι έλεγε: «Εμείς στην οδό Κέας κάναμε αυτό ή εκείνο» και το Κέας το πρόφερε σαν να ήτανε κάτι πολύ σπουδαίο. Έτσι πίστεψα κι εγώ πως η οδός Κέας πρέπει να ήτανε κάπως σαν μικρό παλάτι.

Όταν μεγάλη πια έφαξα από περιέργεια να δω το σπίτι που μέναμε, είδα μια παλιά μονοκατοικία που κάτω ήταν ένα μεγάλο καφενείο κι από πάνω το διαμέρισμα που μέναμε εμείς μ' ένα μπαλκόνι που έβλεπε στον δρόμο.

Στη Σάμο ήμασταν πολύ ευτυχισμένες. Οι γονείς μας δεν μας έλειπαν καθόλου. Τον χειμώνα μέναμε στο σπίτι του παππού στο Βαθύ με τη θεία μας κι εκείνον και το καλοκαίρι στο Μαλαγάρι. Δεν ξέρω γιατί, τα σπίτια εκεί, είτε μικρά είτε μεγάλα, τα λέγανε πύργους. Λίγο πιο πάνω από το σπίτι μας, ανάμεσα στα ψηλά πεύκα, ήτανε το πυργάκι, το βασίλειο του παππού. Είχε δύο δωμάτια· το υπνοδωμάτιό του μ' ένα σιδερένιο κρεβάτι σχετικά στενό, ένα κομοδίνο και μια μικρή ξύλινη ντουλάπα, και το άλλο είχε από πά-

Η μαμά κι εγώ έξι μηνών. Ο μπαμπάς και η Λενούλα δύο χρονών

νω ως κάτω στους τοίχους ξύλινα ράφια γεμάτα βιβλία κι ένα καρυδένιο τραπέζι –το γραφείο του– γεμάτο λογής λογής χαρτιά. Έτσι εμείς στο άλλο σπίτι μπορούσαμε να παίζουμε και να φωνάζουμε όσο θέλαμε χωρίς να τον ενοχλούμε.

Τόση ελευθερία όση έχω νιώσει στη Σάμο δεν την έχω ξανανιώσει ποτέ μου· ούτε μικρή ούτε μεγάλη. Όλη αυτή τη ζωή μας με μικρές παραλλαγές την περιγράφω στο βιβλίο μου *Το καπλάνι της βιτρίνας*. Μια εικόνα όμως που δεν ξέρω γιατί –δεν την αναφέρω εκεί– μου έρχεται συχνά στον νου ολοζώντανη:

Ο παππούς φοράει μια παλιά βελάδα. Εμείς, εγγόνια, ανίψια και παρανίψια, ντυμένα με παλιά και ξεθωριασμένα από τον ήλιο ρούχα. Ο παππούς να πηγαίνει μπροστά κι εμείς, όλα τα παιδιά τσούρμο από πίσω του, να φτάνουμε στην παραλία και να προχωρούμε, να προχωρούμε μέσα στη θάλασσα έτσι με τα ρούχα, κι άμα μας έφτανε το νερό στον λαιμό, να γδυνόμαστε και να μένουμε μόνο με το βρακί μας.

Ήθελε ο παππούς να εξασκηθούμε ώστε να γδυνόμαστε μέσα στη θάλασσα, γιατί έτσι που μπαينوβγαίναμε στις βάρκες, αν αναποδογύριζε καμιά και βρισκόμασταν στο νερό, να μπορούμε να ξαλαφρώσουμε από τα ρούχα και να κολυμπήσουμε ελεύθερα.

Ο παππούς

Τώρα που συλλογιέμαι το θέαμα δεν θυμάμαι κανέναν απ' όσους μας κοίταζαν να του φαινότανε αστείο ούτε καν που οι ουρές της ρεντιγκότας του παππού έπλεαν στο νερό σαν ψάρια.

Το σπίτι στο Μαλαγάρι της Σάμου, ερείπιο πια

ΜΑΜΑ ΚΑΙ ΜΠΑΜΠΑΣ, ΛΟΙΠΟΝ, ΔΕΝ ΜΑΣ ΕΛΕΙΨΑΝ. Αγάπη και χάρδια είχαμε να μας περισσεύουν απ' όλες τις θείες, κοντινές και μακρινές. «Γιατί τα καημένα τα παιδάκια ήτανε μακριά από τη μαμά και τον μπαμπά». «Τα καημένα» τα παιδάκια όμως δεν σκοτίζονταν καθόλου.

Στο Μαλαγάρι όλοι ήτανε συγγενείς. Δεν ήταν χωριό, αλλά ένα πολύ όμορφο μέρος μέσα στα πεύκα που έφταναν ως τη θάλασσα. Κάποιοι από το Βαθύ, συγγενείς, το διάλεξαν γιατί ήτανε μισή ώρα με τα πόδια αποκεί και ένα τέταρτο με τη βάρκα από το λιμάνι, κι έχτισαν τα εξοχικά τους, τους πύργους τους δηλαδή, κι ύστερα ακολούθησε ο ένας τον άλλον.

Ένας θεός της μαμάς μας, ο Ανακρέων Σταματιάδης, γιατρός και ιδρυτής στην Ελλάδα του Εσπεράντο, είχε γράψει το 1933 ένα βιβλίο, *Οι Δελφινόσημοι*. Εκεί αναφέρει όσες οικογένειες δικαιούνται να φέρουν αυτόν τον τίτλο. Και η οικογένεια του παππού

μου πρώτη πρώτη. Γιατί κάποιος, λέει, πρόγονός μας το 1620 που βρισκότανε στη Σκοτία, «όπου επεδόθη εις τα ναυτικά εις τα οποία ησθάνετο ιδιαιτέραν κλίσιν», ήτανε, λένε, και ιδιοκτήτης τριών μεγάλων ιστιοφόρων και πήρε ένα απ' αυτά να πάει να προσκυνήσει στα Ιεροσόλυμα και να γίνει χατζής. Στον γυρισμό ένα ναυτόπουλο που του ήτανε αφοσιωμένο τον ειδοποίησε πως οι άντρες του πληρώματος σκόπευαν να τον δολοφονήσουν και να του πάρουν τα χρήματα και το σκάφος. Εκείνος για να σωθεί έπεσε στη θάλασσα. Είχε τρικυμία, πάλευε με τα κύματα και τέλος εξαντλημένος, εκεί που πήγαινε να βουλιάξει, πιάστηκε από την ουρά ενός δελφινιού που περνούσε δίπλα του κι ανέβηκε στη ράχη του. Το δελφίνι τον έβγαλε σε μια αμμουδιά που ήτανε η Σάμος. Του άρεσε τόσο πολύ που αποφάσισε να γίνει ο τόπος του.

Αυτός λοιπόν ήταν ο πρώτος πρόγονός μας κι έτσι εξηγείται γιατί είχε οικόσημο το δελφίνι –βρέθηκε σφραγίδα και οικόσημο– κι όλοι οι απόγονοί του ονομάστηκαν Δελφινόσημοι. Τώρα γιατί ο θεός Ανακρέων διάλεξε αυτές και όχι άλλες οικογένειες να είναι Δελφινόσημοι, μόνο εκείνος το ξέρει. Φαίνεται πως τον καιρό που εξέδωσε το βιβλίο πολλοί που δεν θα μπορούσαν να λέγονται Δελφινόσημοι, του έκοφαν την καλημέρα.

Θυμάμαι τον καθηγητή Βυζαντινολόγο Νίκο Βέη

Αριστερά εγώ δύο χρονών, δεξιά η Λενούλα τρεισήμισι, στο Βαθύ

που κάποτε τον συνάντησα και δεν ξέρω πώς ήρθε η κουβέντα ότι είμαι από τη Σάμο. «Είστε κι εσείς Δελφινόσημος;» Μα τίποτα δεν του ξέφευγε! Ως και το βιβλίο για τους Δελφινόσημους είχε διαβάσει!

Η κόρη του θείου Ανακρέοντα, η πανέμορφη Ρωξάνη, ίδρυσε στην Αθήνα τη σχολή Εσπεράντο. Σ' αυτήν έμαθε τη γλώσσα ο Άγγελος Τσιριμώκος, γιος του Γιάννη Μαρή, που ζει στις Βρυξέλλες και εργάζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά παρακολουθεί μέχρι σήμερα τα συνέδρια Εσπεράντο όπου κι αν γίνονται.

Ο παππούς μας ο Γεώργιος Σωτηρίου γεννήθηκε σ' ένα μικρό χωριό της Σάμου, στον Μαραθόκαμπο. Ο πατέρας του είχε πεθάνει νωρίς, ο μεγάλος του αδελφός σκοτώθηκε στον πόλεμο και η μητέρα του πούλησε ό,τι είχε και δεν είχε για να στείλει τον παππού στην Αθήνα να σπουδάσει και μετά κλείστηκε σε μοναστήρι. Προσπαθώ να φανταστώ τον παππού μου μικρό αγοράκι στο χωριό χωρίς πατέρα. Αλλά τότε είχε τον μεγάλο του αδελφό που τον υπεραγαπούσε. Ο παππούς, όταν έχασε τον αδελφό του, άλλαξε το επίθετό του που ήταν Διαμαντίδης για να το κάνει Σωτηρίου, σε ανάμνηση του αδελφού του που τον έλεγαν Σωτήρη.

Αφού σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή επέστρεψε στη Σάμο και παντρεύτηκε την Αγγελική, το γένος

Νικολαραϊζή. Η γιαγιά μας ήτανε από πλούσια οικογένεια εμπόρων που αγαπούσαν όμως πολύ τα γράμματα. Έτσι ο πεθερός του έστειλε τον παππού για μεταπτυχιακές σπουδές στο Μόναχο μαζί με τη γιαγιά όπου έμειναν πάνω από δύο χρόνια. Η γιαγιά είχε μια ξαδέλφη στο Μόναχο που ήτανε υψίφωνος και τους έδινε προσκλήσεις όχι μόνο για την όπερα αλλά και για συναυλίες και θέατρα.

Νομίζω πως θα είναι τα πρώτα και τα τελευταία θεάματα που θα είδε η γιαγιά μας στη ζωή της. Γύρισαν στη Σάμο ενώ ήταν έγκυος στην πρώτη της κόρη και μετά γέννησε άλλα δώδεκα παιδιά και δυο φορές δίδυμα. Τα τελευταία της τέσσερα παιδιά γεννήθηκαν στη Σμύρνη, γιατί ο παππούς που ήταν καθηγητής αρχαίων ελληνικών διορίστηκε καθηγητής και διευθυντής στην Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης.

Κοιτάζω τη φωτογραφία της γιαγιάς όταν ήταν έγκυος στο όγδοο παιδί της. Μια πανέμορφη λεπτοκαμωμένη γυναίκα που όπως λένε είχε κι αυτή γαλάζια μάτια κι έμοιαζε του παππού. Δεν τη γνωρίσαμε, πέθανε όταν η μαμά μας ήτανε δεκατεσσάρων χρονών.

Η πιο μεγάλη αδελφή της μαμάς, που την περνούσε ολόκληρα είκοσι οχτώ χρόνια, ήτανε η θεία Βασιλική, μα δεν ξέρω γιατί μόνο η αδελφή μου κι εγώ τη φωνάζαμε Νένα. Είχε μείνει χήρα πολύ νέα, δεν ξαναπαντρεύτηκε κι ασχολιότανε μ' όλα τα ανίψια της· την

είχαμε σαν γιαγιά. Εκείνη μας αγαπούσε πολύ, μα απ' όλους ξεχώριζε τη Λενούλα· τη λάτρευε.

Δεύτερη ήτανε η θεία Μέλισσα που είχε κατακόκκινα μαλλιά και γαλάζια μάτια, όπως όλες οι αδελφές. Έλειπε συχνά στην Αμερική. Αφού πέθανε ο δεύτερος άντρας της που ήτανε πλούσιος καπνέμπορος και νονός της αδελφής μου, πήγαινε συχνά στη Νέα Υόρκη όπου ζούσε ο γιος της από τον πρώτο της άντρα.

Τρίτη, η θεία Ξάνθη. Τα μαλλιά της πρέπει να ήτανε κόκκινα σαν ήτανε νέα, αντί όμως ν' ασπρίσουν, γίνανε πλατινένια σαν της Τζιν Χάρλοου. Ήταν πολύ λεπτή, φορούσε σχεδόν πάντα γκρι ανοιχτό, έτσι που όλα της τα ρούχα ταίριαζαν με τα μαλλιά της. Δεν θύμωνε ποτέ, δεν ύψωνε τη φωνή της. Ούτε μας μάλωνε ό,τι και να κάναμε. Μόνο όταν είχαμε σκορπίσει στο σπίτι της βιβλία και παιχνίδια, εκείνη ξάπλωνε σε μια πολυθρόνα κι έλεγε σαν να μιλούσε στον εαυτό της: «Αχ, πώς ήθελα να είχα ένα μαγικό ραβδάκι να το κουνούσα κι όλα τα πράγματα να πήγαιναν στη θέση τους». Τότε εμείς χωρίς δεύτερη κουβέντα τα συγυρίζαμε όλα. Μόλις τελειώναμε, τη βρίσκαμε πάντα στην πολυθρόνα μόνο που κρατούσε έναν χάρακα κι έλεγε χαμογελώντας: «Είδατε, πραγματοποιήθηκε η ευχή μου και βρήκα το μαγικό ραβδάκι».

Αναρωτιόμασταν πώς αυτή η γεμάτη χάρη γυναίκα που περπατούσε θαρρείς και χόρευε είχε παντρευτεί

Η οικογένεια της μαμάς στη Σάμο. Δεξιά καθιστοί η μαμά κι ο μπαμπάς, αριστερά μωρό η Λενούλα. Δεν έχω γεννηθεί ακόμη.

τον θείο Νίκο που ήτανε χοντρός, άγαρμπος, φωνακλάς και σε μας τα παιδιά δεν έδινε καμιά σημασία. Μας κοίταζε με άδειο βλέμμα, λες και ήμασταν καρέκλες. Μόνο στο καναρίνι που είχαν στη βεράντα σφύριζε γλυκά και όταν εκείνο του απαντούσε μ' ένα κελάηδημα, έβαζε το δάχτυλό του και το χάιδευε μέσα από τα κάγκελα και του έλεγε με μια φωνή τρυφερή που δεν πιστεύαμε πως ήτανε δική του: «Καρδούλα μου εσύ».

Ευτυχώς τον βλέπαμε σπάνια γιατί έμενε στη Βαγδάτη. Ζούσανε παλιά στη Σμύρνη, όπως ο παππούς.

Η καταστροφή τους βρήκε όλους μαζί να κάνουν εξοχή στη Σάμο, όπως κάθε καλοκαίρι. Κι ο παππούς αφού είχε τους δικούς του και τα βιβλία του που κουβαλούσε με το βαπόρι στο νησί, τα είχε όλα. Κι έτσι έμεινε από τότε να διδάξει στο γυμνάσιο στο Βαθύ.

Μόνο ο θεός Νίκος είχε μείνει στη Σμύρνη, γιατί ήτανε έμπορος και το καλοκαίρι είχε πολλές δουλειές. Τον έσωσε ο τούρκος συνέταιρός του, ο Αμπιντίν Μπέη, κι αυτόν και την περιουσία του, και δεν ξέρω πώς τον φυγάδευσε και βρέθηκε στη Βαγδάτη όπου έκανε ακόμα πιο μεγάλη περιουσία.

Η θεία Ξάνθη μέχρι το τέλος του βίου της, κάθε Πρωτοχρονιά, έκοβε ένα κομμάτι στη βασιλόπιτα για τον Αμπιντίν Μπέη. Δεν πήγε ποτέ στη Βαγδάτη, όμως ο άντρας της της έστελνε λεφτά να ζει άνετα. Η υπηρέτριά τους η Βαγγελιώ είχε πει στη Θοδώρα, τη δικιά μας, πως ο θεός μας ζούσε εκεί με μια Τουρκάλα. Η μαμά τη μάλωσε και της είπε να σταματήσει τα κουτσομπολιά και μάλιστα μπροστά στα παιδιά. Όσο για μας, σκασίλα μας. Καλύτερα να έμενε για πάντα στη Βαγδάτη. Πήρε όμως μαζί του τα δίδυμα ξαδέλφια μας και παρόλο που ήταν πολύ μεγαλύτερά μας τα αγαπούσαμε πολύ κι εκείνα το ίδιο. Είχαν και μια κόρη πιο μεγάλη –μόνο πέντε χρόνια μικρότερη από τη μαμά μας– τη Μάρη.

Μετά τη θεία Ξάνθη ήρθαν δυο δίδυμα κορίτσια

Επάνω με τη σειρά, απ' τα αριστερά η μαμά, η θεία Λενίτσα, η θεία Βασιλική (Νένα), η θεία Ξάνθη. Κάτω αριστερά, η θεία Σοφία, στη μέση ο θείος Πλάτων, δεξιά η θεία Μέλισσα στο Μαλαγάρι της Σάμου

που πεθάνανε μωρά κι ύστερα η θεία Λενίτσα. Δεν ξέρω γιατί τη λέγανε Λενίτσα, αφού ήτανε ψηλή, γεροδεμένη, με κόκκινα μαλλιά, και φυσικά με γαλάζια μάτια. Δεν μιλούσε πολύ, μα ήτανε τόσο καλή που μας περιέθαλπε σε δύσκολους καιρούς στο σπίτι της στο Ψυχικό. Και ανίψια και γαμπρούς και νύφες. Άντρας της ο θείος Νίκος, αντιπρόσωπος των αδελφών Καραθανάση που είχανε βιομηχανία σιγαρέτων στη Σάμο. Τη λάτρευε τη θεία Λενίτσα και την έπαιρνε συχνά στα ταξίδια που έκανε για τη δουλειά του και έφτασαν με τον υπερσιβηρικό μέχρι την Ιαπωνία. Απέχτησαν έναν μοναχογιό, τον Μανώλη, μεγαλύτερο μας πάνω από δέκα χρόνια.

Ακολουθούσαν ο θείος Νικόλας και μετά η θεία Σοφία που είχε παντρευτεί στην Αμερική και είχε τρία παιδιά. Αυτούς δεν τους γνωρίσαμε γιατί είχανε φύγει στην Αμερική πριν γεννηθούμε εμείς.

Ένα αγόρι γεννήθηκε πάλι μέσα στα τόσα κορίτσια που πέθανε στα δεκάξι του από φυματίωση. Η μαμά μας τον θυμάται που ήταν, λέει, όμορφος σαν άγγελος.

Προτελευταία η θεία Μαρία που ζούσε με τον άντρα της τον θείο Αντρέα και τα τρία παιδιά τους στο Κολόμβο και γύρισαν λίγο πριν τον πόλεμο στην Ελλάδα.

Και τελευταίοι, το αριστούργημα της γιαγιάς Αγγελικής και του παππού, τα δίδυμα Πλάτων και Έλλη.

Τα δίδυμα Έλλη και Πλάτων δέκα χρονών στη Σμύρνη

Κοιτάζω τις φωτογραφίες τους, δέκα χρονών, δυο πανέμορφα παιδιά με τα ναυτικά τους κρατιούνται από το χέρι. Η Έλλη γέρνει με νάζι το κεφάλι και κοιτάζει τον φακό κι ο Πλάτων της σφίγγει το χέρι και χαμογελάει.

Τριών χρονών στο Βαθύ της Σάμου

Όσο μεγάλωναν τόσο πιο όμορφοι γίνονταν και τα μάτια τους ακόμα πιο γαλάζια. Αυτά ερωτεύτηκε η Διδώ και παντρεύτηκε τον Πλάτωνα κι έγινε η Διδώ Σωτηρίου.

Την Έλλη παντρεύτηκε ο Ζήνων Ζέης, με καταγωγή από την Άνδρο αλλά μεγαλωμένος στο Ηράκλειο Κρήτης που τη θερούσε πατρίδα του. Ήταν υπάλληλος της Τραπεζίης Αθηνών και διορίστηκε διευθυντής στο παράρτημα της Τραπεζίης στο Βαθύ κι εκεί γνώρισε την Έλλη που ήτανε δεκαεννιά χρονών και πήγε για ένα φεγγάρι να δουλέψει στην τράπεζα. Δεν θα είχε περάσει μήνας που δούλεψε όταν παρουσιάστηκε ο καινούργιος διευθυντής και την ερωτεύτηκε αμέσως. Την περνούσε δεκαπέντε χρόνια, όπως λένε όμως έμοιαζε πολύ νεότερος. Αγαπούσε τα βιβλία κι αυτό έφτανε στον παππού για να πει αμέσως το ναι, όταν ζήτησε το χέρι της μικρής του κόρης. Εκείνος για προίκα πήρε την ομορφιά της.

Εφτά κόρες λοιπόν ο παππούς, εφτά κούκλες, με δύο μοναδικά ελαττώματα. Είχαν όλες κότσι στα πόδια και ήταν παράφωνες.

Αυτά τα δύο μόνο κληρονόμησα πλουσιοπάροχα. Ευτυχώς πήρα το χιούμορ από τον Ζήωνα Ζέη, όσο σπάνια κι αν το εκδήλωνε.

Μνήμη και πολλή αγάπη χρειάστηκε για να γράψω την ιστορία της ζωής μου. Στο μυθιστόρημα μπορείς να λες ό,τι φαντάζεσαι, να κινείς τους ήρωές σου όπως θέλεις, να τους βάζεις να λένε ό,τι σκέφτεσαι εσύ. Όταν όμως τα πρόσωπα είναι αληθινά, δεν γίνεται ούτε τοσοδά να λαθέψεις, μια και κανείς τους δεν μπορεί πια να σε επιβεβαιώσει ή να σε διαψεύσει. Ευτυχώς που υπάρχει η αδελφή μου και η μνήμη της είναι αλάνθαστη και η ζωή της μπλέκεται με τη δική μου. Μόλις διάβασε αυτά που έγραψα μου είπε: «Έτσι ζήσαμε, έτσι ήταν αυτοί που γνωρίσαμε και αγαπήσαμε». «Τώρα» της λέω «που ξαναθυμήθηκες την ιστορία μας θα 'θελες να είχαμε ζήσει μια άλλη ζωή;» «Με τίποτα» μου αποκρίθηκε αυθόρμητα. «Με τίποτα» συμπλήρωσα κι εγώ.

ISBN 978-960-566-190-8

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 6190